

ВЛАСОВ
Володимир Іванович,
д.е.н., д с.-г.н., головний науковий
співробітник,
Державна наукова
сільськогосподарська бібліотека
УААН
(м. Київ)

ІНДЕКСИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

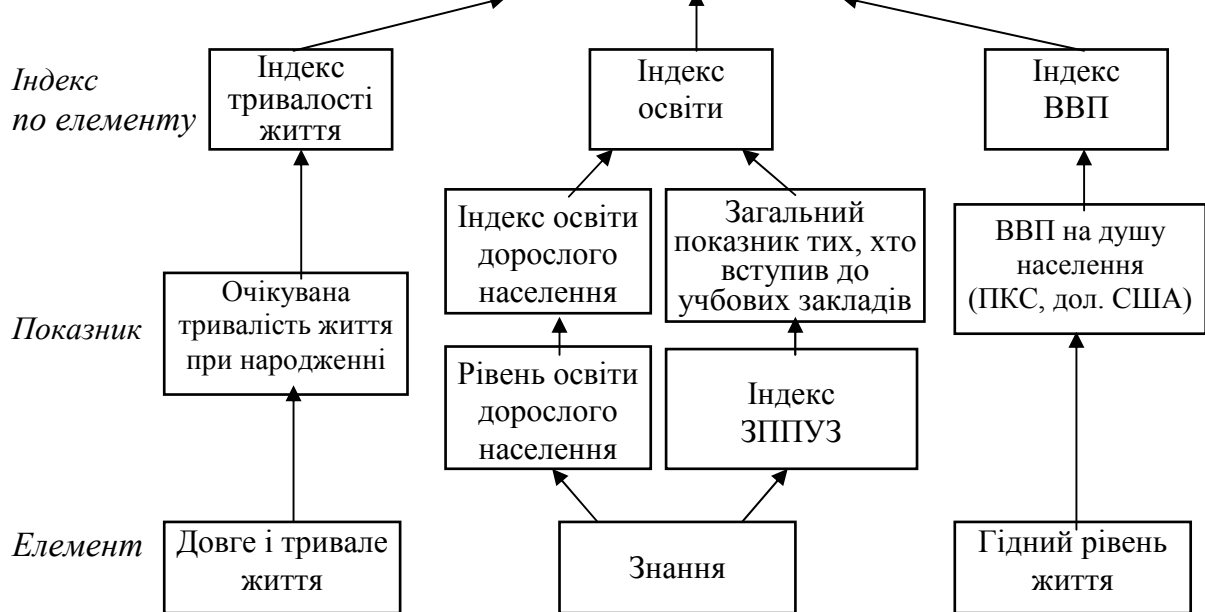
У статті розглянуто індекси соціально-економічного розвитку, що прийняті ООН для порівняльної оцінки змін розвитку людини окремих країн.

В статье рассмотрены индексы социально-экономического развития, которые приняты ООН для сравнительной оценки изменений развития человека отдельных стран.

Indexes of social-economically development, that adapted by UN to value changes of development of countries.

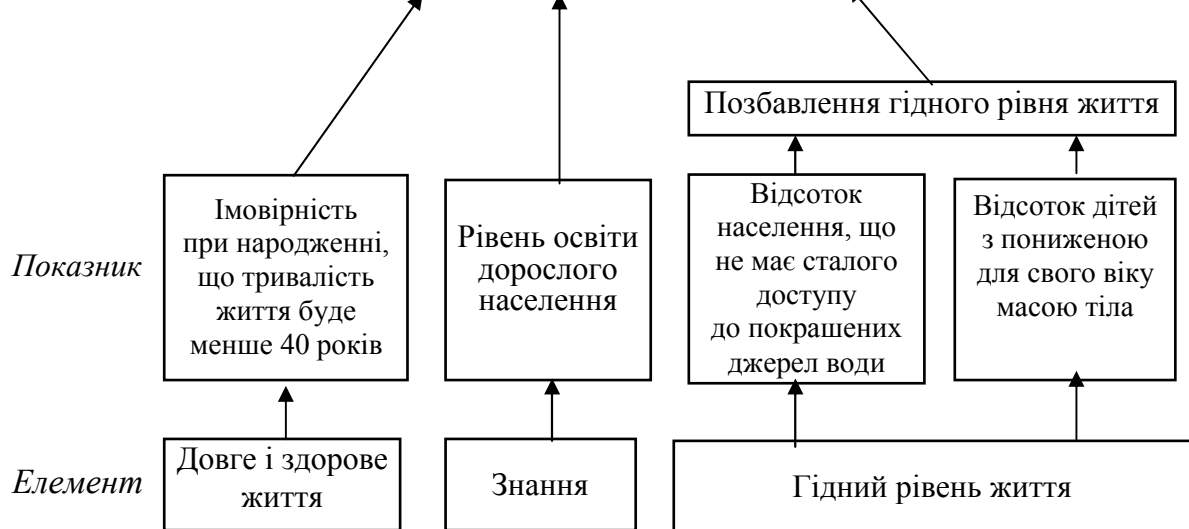
Останні десятиліття ООН щорічно дає деталізовану інформацію щодо соціально-економічного розвитку країн світу через оцінку п'яти індексів, кожен з яких має свої особливості при розрахунках. Головним ООН вважає індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП). На друге місце ставить індекс зубожіння населення країн, що розвиваються (ІЗН-1), на третє – індекс зубожіння населення країн ОЕСР (ІЗН-2) і потім ще два індекси, пов'язані з Гендерною політикою, індекс розвитку з урахуванням Гендерного фактору (ІРГФ) та показник поширення можливостей жінок (ППМЖ). В узагальненому вигляді складові кожного індексу наведені на схемах 1-5.

1. Індекс розвитку людського потенціалу*

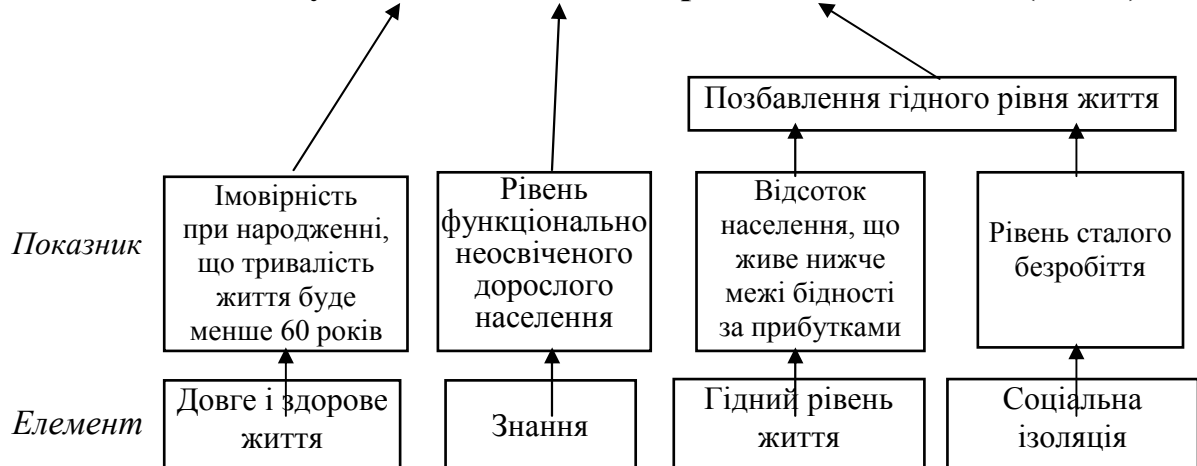

* Тут і далі ВВП – внутрішній валовий продукт;
 ПКС – паритет купівельної спроможності.
 ЗППУЗ – загальний показник тих, хто вступив до учбових закладів.

2. Індекс зuboжіння населення країн, що розвиваються (ІЗН-1)

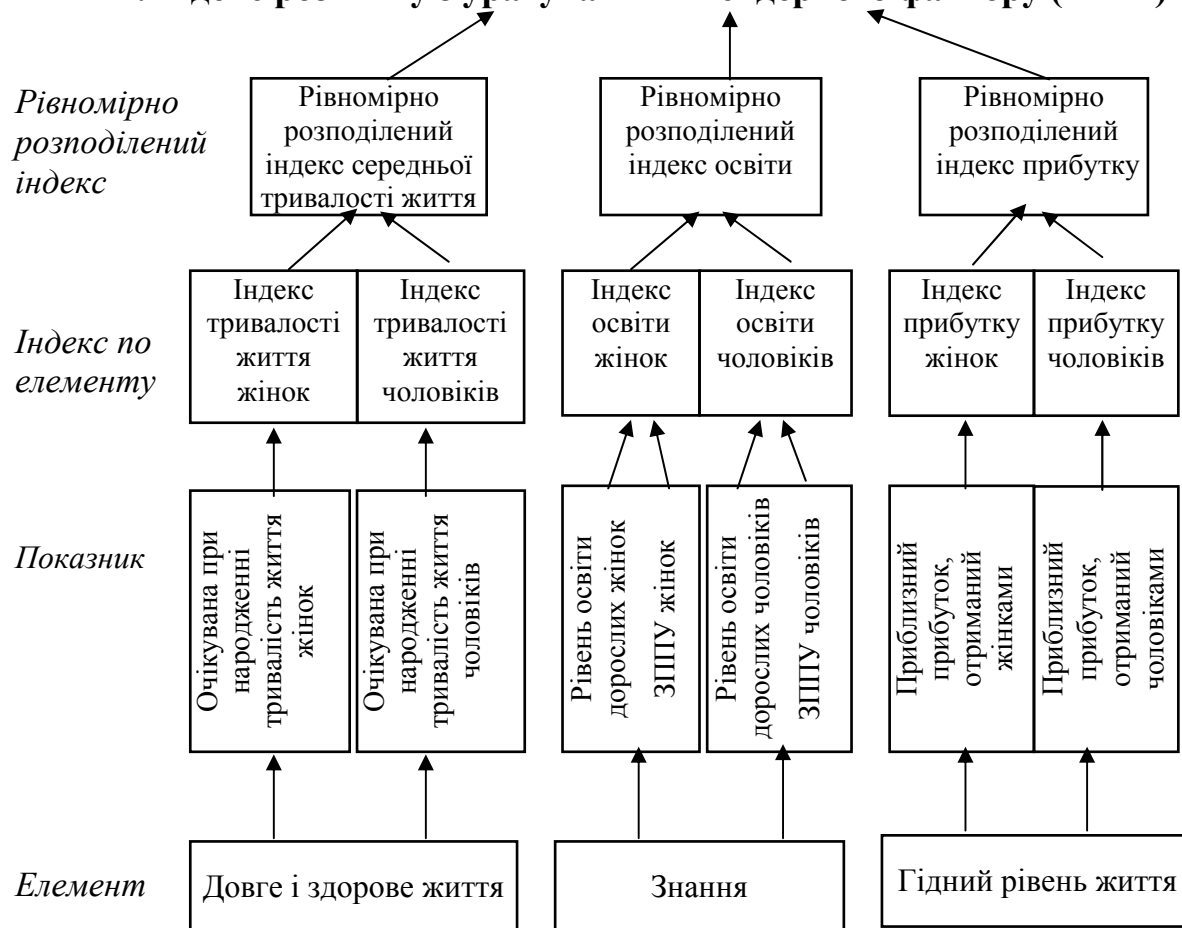
3. Індекс зuboжіння населення країн – членів ОЕСР (ІЗН-2)

Розглянемо, наприклад, таку мусульманську країну, як Саудівська Аравія. Якщо в 1993 році ІРЛП у цій країні дорівнював 0,771, то через 22 роки він зріс до 0,812, а ІРГФ – відповідно змінився з 0,551 до 0,783. Низьким у цій країні залишається ППМЖ – лише 0,254 у 2005 році при неможливості обрахування його в 1993 році.

Розрахунок УЗН-1 та УЗН-2 були введені ООН у практику розрахунків із 1998 року. Така країна, що розвивається, як Гондурас у 1995 році мала УЗН-1 – 21,8 і до 2005 року цей показник знизився до 16,5, а Нідерланди зменшили величину ІЗН-2 всього на 0,1 – з 8,2 у 1995 році до 8,1 у 2005 році.

4. Індекс розвитку з урахуванням Гендерного фактору (ІРГФ)

5. Показник поширення можливостей жінок (ППМЖ)

Про позитивні зміни людського розвитку свідчать такі дані:

За оцінкою 1998 року, найвищу величину ІРГФ мала Канада – 0,932 – при зростанні цього показника в 2005 році до 0,956, в якому найвищу оцінку мала Ісландія – 0,962 проти 0,925 у 1998 році.

Відповідно найнижчу оцінку в 1998 році мав Нігер – 0,280, підвищивши її до 0,355 у 2005 році, коли найнижчу оцінку мала С'єра-Леоне – 0,320, яка була більшою порівняно з найнижчою оцінкою 1998 року.

Подібні зміни відбулися й при порівнянні оцінок ППМЖ. Найвища в 1998 році – 0,825 (Норвегія) і найнижча – 0,119 (Нігер) при зростанні відповідно в 2005 році до 0,862 (Ісландія) і 0,129 (Йемен).

Використовуючи ці індекси, ООН намагається на глобальному та регіональному рівнях, а також по кожній окремій країні мати можливість оцінки зрушень у розвитку людини.

Таким чином, запропоновані ООН індекси соціально-економічної оцінки розвитку людини дозволяють у порівняльному аспекті оцінити зміни в розвитку людства в цілому та по окремих країнах.

Список використаної літератури

1. *Доклад* о развитии человека за 1996 год : пер. с англ. / ООН. – Нью-Йорк, Оксфорд : Оксфорд юниверсити пресс, 1996. – 229 с.
2. *Human Development Report 1998*. – New York, Oxford: Oxford University Press, 2000. – 290 p.
3. *Доклад* о развитии человека за 2000 год : пер. с англ. / ООН. – Нью-Йорк, Оксфорд : Оксфорд юниверсити пресс, 1996. – 229 с.
4. *Доклад* о развитии человека 2007/2008 : пер. с англ. / ООН. – М. : Весь Мир, 2007. – 384 с.